

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Κείμενο

[Η αποστολή της ποίησης]

Μπορεί κανείς να ασχοληθεί με τα διάφορα είδη της ποίησης και να συζητήσει την κοινωνική λειτουργία κάθε είδους με τη σειρά, δίχως να φτάσει στο γενικό ερώτημα «ποια είναι η αποστολή της ποίησης». Η ποίηση λοιπόν μπορεί να έχει μια κοινωνική **αποστολή**, η οποία είναι ολοφάνερη ακόμη και στην πιο πρωτόγονη μορφή της. Για παράδειγμα, υπάρχουν πολύ παλιά γερμανικά ποιήματα και τραγούδια, μερικά από τα οποία είχαν πρακτικούς μαγικούς σκοπούς, δηλαδή ξόρκια για το κακό μάτι ή για να θεραπεύσουν μια ασθένεια ή για να **εξευμενίσουν** κάποιο δαιμόνιο. Η ποίηση, λοιπόν, από παλιά χρησιμοποιήθηκε στο θρησκευτικό τελετουργικό, ενώ, όταν τραγουδάμε έναν ύμνο, χρησιμοποιούμε και πάλι ποίηση για έναν ιδιαίτερο κοινωνικό σκοπό. Επομένως, είναι παρούσα σε πλείστες κοινωνικές περιστάσεις.

Τώρα, αν προσπαθήσουμε να βρούμε την ουσιαστική αποστολή της ποίησης, το πρώτο για το οποίο νομίζω πως μπορούμε να είμαστε σίγουροι είναι ότι η ποίηση πρέπει να δίνει κάποια ευχαρίστηση. Αν ρωτήσετε «τι είδους ευχαρίστηση», θα μπορέσω μόνο να απαντήσω το είδος της ευχαρίστησης που η ποίηση δίνει. Και μιλάω έτσι, γιατί κάθε άλλη απάντηση θα μας απομάκρυνε πολύ, προς την **κατεύθυνση** της αισθητικής και το γενικό θέμα της τέχνης.

Υποθέτω πως συμφωνείτε και εσείς ότι ένας καλός ποιητής έχει να μας δώσει κάτι πέρα από την ευχαρίστηση. Αν ήταν μόνο ευχαρίστηση αυτό που μας δίνει, δε θα μπορούσε να φτάσει η ποίησή του ψηλά. Αυτό συμβαίνει, γιατί, πέρα από μια ειδική πρόθεση που μπορεί να έχει η ποίηση, υπάρχει πάντα η μετάδοση κάποιας νέας εμπειρίας και μιας άποψης για κάτι που αγαπάμε ή η έκφραση από κάτι που δοκιμάσαμε. Όμως δεν βρίσκουμε τα λόγια να το εκφράσουμε αλλά είναι ακριβώς αυτό που διευρύνει τη συναίσθηση ή εξευγενίζει την ευαισθησία μας.

Έχουμε παρατηρήσει ότι η ποίηση διαφέρει από κάθε άλλη τέχνη με το να έχει αξία για τους ανθρώπους της γενιάς και της γλώσσας του ποιητή, αξία που μάλλον δεν έχει για άλλη φυλή ή γλώσσα. Είναι αλήθεια ότι και η μουσική και η ζωγραφική έχουν έναν τοπικό και φυλετικό χαρακτήρα, αλλά σίγουρα οι δυσκολίες της **εκτίμησης** σ' αυτές τις τέχνες για έναν ξένο είναι λιγότερες. Από την άλλη πλευρά, είναι αλήθεια ότι και τα πεζογραφήματα έχουν τη σπουδαιότητά τους στην ίδια τους τη γλώσσα και «χάνουν» στη μετάφραση. Σίγουρα, όμως, όλοι νιώθουμε ότι χάνουμε πολύ λιγότερα διαβάζοντας ένα μυθιστόρημα, απ' ό,τι χάνουμε διαβάζοντας σε μετάφραση ένα ποίημα. Όσο για τη μετάφραση κάποιας επιστημονικής εργασίας η απώλεια είναι

ουσιαστικά ασήμαντη. Επιπλέον, η ποίηση είναι πολύ περισσότερο τοπική παρά η πρόζα¹. Αυτό μπορεί να γίνει αντιληπτό από την ιστορία των ευρωπαϊκών γλωσσών. Από τον Μεσαίωνα ως λίγες εκατοντάδες χρόνια πριν, η λατινική γλώσσα παρέμενε η γλώσσα για τη Φιλοσοφία, τη Θεολογία και την Επιστήμη. Η παρόρμηση προς τη λογοτεχνική χρήση της γλώσσας των λαών άρχισε με την ποίηση.

Αν τελικά έχω δίκιο να πιστεύω ότι η ποίηση έχει κοινωνική αποστολή για το σύνολο του λαού που κατέχει τη γλώσσα του ποιητή, τότε συμπεραίνουμε πως έχει σημασία για κάθε λαό της Ευρώπης να συνεχίσουν και οι άλλοι λαοί να έχουν ποίηση. Δεν μπορώ να διαβάσω νορβηγική ποίηση. Αν, όμως, μου έλεγαν ότι δε γράφεται πια ποίηση στη νορβηγική γλώσσα, θα ένιωθα κάποια ταραχή, που θα ήταν πολύ περισσότερο από **μεγαλόψυχη** συμπόνια. Θα το θεωρούσα ως ένα μελανό σημάδι αρρώστιας, που θα ήταν πιθανό να εξαπλωθεί πάνω από ολόκληρη την ήπειρο.

Τόμας Έλιοτ (1982 - ελληνική έκδοση). *Επτά δοκίμια για την ποίηση*. Αθήνα: Γράμματα (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 - 100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Γιατί ο συγγραφέας δεν δίνει μια οριστική απάντηση για την αποστολή της ποίησης; (50-60 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2.α. Να επισημάνετε δύο από τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες εξασφαλίζεται η συνοχή στην τέταρτη παράγραφο (Έχουμε... ποίηση) του κειμένου.

(μονάδες 2)

B2.β. Ποια σχέση συνοχής δηλώνει η κάθε διαρθρωτική λέξη;

(μονάδες 3)

¹ Λογοτεχνικό έργο σε πεζό λόγο, όχι έμμετρος λόγος.

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε από μία πρόταση με καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις με την **έντονη γραφή** (επισημαίνονται και στο κείμενο): **αποστολή, εξευμενίσουν, κατεύθυνση, εκτίμησης, μεγαλόψυχη.**

Φροντίστε, ώστε μέσα από την πρόταση να γίνεται φανερά η σημασία της κάθε λέξης: (μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το γένος κ.λπ.).

(μονάδες 10)

Γ2.α. Να επισημάνετε στο κείμενο δύο παραδείγματα μεταφορικής/συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας.

(μονάδες 2)

Γ2.β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση τους

(μονάδες 3)